

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	11
1 Etika, ethosz és erkölcs	15
1.1 Etika és erkölcs a mindennapokban	15
1.2 Fogalmi meghatározások	17
1.3 Az etika legfontosabb területei	21
1.4 Az etika típusai	22
1.4.1 Előíró és leíró etika	22
1.4.2 Deontológiai és teleológiai etika	23
1.4.3 A kötelességek tana, az erénytan és az erkölcsi javak tana	23
1.4.4 A felelősség etikája és a diskurzus etikája.....	25
1.5 Elméleti etika, alkalmazott etika és szakterületi etika.....	27
1.6 Összefoglalás	29
1.7 Irodalom.....	30
2 Egészségügyi etika, orvosi etika és a betegápolás etikája	31
2.1 Egészségügyi etika	31
2.2 Az orvosi etika tárgya és célja	32
2.3 A gyógyítás etikája és a „terapeutikai imperatívusz”	39
2.4 Az ápolási etika tárgya és feladata.....	43
2.5 Az orvosi etika és a betegápolás etikája	45
2.6 Összefoglalás	49
2.7 Irodalom.....	49
3 Etika és jog a betegellátásban	53
3.1 Orvosi jog.....	53
3.2 A felsőfokú ápolói és a kisegítő ápolói közszolgálatra vonatkozó törvényes rendelkezések	54
3.3 A beteg jogai.....	59
3.3.1 Az emberi jogok és az alkotmányos jogok	59
3.3.2 A betegek sajátos jogai	64

3.4	Összefoglalás.....	68
3.5	Irodalom	68
4	Etika és antropológia	69
4.1	A betegápolás etikája, az orvosi etika és az emberkép.....	69
4.2	A személy fogalma	71
4.3	Emberi méltóság és autonómia	73
4.4	Relacionális autonómia.....	76
4.5	A betegápolás és az orvostudomány alanya.....	78
4.6	Összefoglalás.....	82
4.7	Irodalom	83
5	A betegápolás etikájának alapjai és fő kérdései	85
5.1	Hivatásszerű hozzáállás (professional attitudes) a betegápolásban	85
5.2	A betegápolói hivatás szervezési kérdései.....	87
5.3	A betegápolás etikája, a gondoskodás etikája és a segítségnyújtás etikája	89
5.3.1	A segítségnyújtás etikája.....	89
5.3.2	Hatalom és kiszolgáltatottság a betegápolásban.....	92
5.3.3	Erőszak a betegápolásban.....	96
5.3.4	A gondoskodás etikája	100
5.4	A felelősség fogalma	102
5.4.1	A fogalom története	102
5.4.2	A felelősség mint erkölcsi fogalom.....	104
5.4.3	A deontológia, az erkölcsi javak tana és az erénytan a felelősségetika szempontjából.....	107
5.5	Az ethosz kutatása és a betegápolás története	108
5.6	Kultúrák közötti és kultúrák feletti betegápolás	109
5.6.1	Betegápolás a multikulturális társadalomban	109
5.6.2	Transzkulturális betegápolás, természetjog és emberi jogok.....	115
5.7	Összefoglalás.....	118
5.8	Irodalom	119
6	Etikai elvek és ápolásetikai kompetencia.....	121
6.1	Az ápolásetikai és orvósetikai kérdések szintjei.....	121
6.2	A betegápolói etika és az orvósetika alapelvei és alapszabályai.....	122

6.2.1	Kulturális normák és értékek.....	122
6.2.2	A betegápolási etika és az orvosi etika négy alapelve	123
6.2.3	Igazságosság az ápolásban és az orvoslásban.....	125
6.2.4	További etikai szabályok.....	130
6.3	Az etikai kompetencia fokozatai	131
6.3.1	A betegápolási kompetencia fokozatainak Benner-féle modellje	131
6.3.2	Az erkölcsi fejlődés Kohlberg-féle elmélete.....	132
6.3.3	Ápolási kompetencia és etikai kompetencia.....	133
6.3.4	Az ápolásetikai kompetencia lépcsős modellje	135
6.4	Etikai bizottságok és klinikai etikatanácsok.....	138
6.5	Összefoglalás	139
6.6	Irodalom.....	139
7	Emberi jogok és etikai kódexek	141
7.1	Orvosi etikai és ápolásetikai dokumentumok.....	141
7.2	Az emberi jogok kodifikálása.....	141
7.3	A Szakápolók Nemzetközi Tanácsának etikai kódexe.....	142
7.4	Szemelvények a német betegápolók tanácsa hivatali keretszabályzatából.....	145
7.5	Etika a betegápolásban – A betegápolók svájci szakszövetségének vezérfonala.....	148
7.6	Az idősek ápolásának etikai kódexe.....	156
7.7	A Helsink–tokiói Nyilatkozat.....	158
7.8	Összefoglalás	168
7.9	Irodalom.....	169
8	Az etikai ítéletalkotás lépései.....	171
8.1	Etikai módszerek és azok korlátai	171
8.2	Az etikai ítéletalkotás modellje D. Lange szerint.....	173
8.3	Az egyes esetekre alkalmazott igazságosság	175
8.4	Összefoglalás	176
8.5	Irodalom.....	177
9	A klinikai etikatanácsok működése.....	179
9.1	Etika a kórházban.....	179
9.2	A klinikai etikatanácsok működése	182
9.3	A klinikai etikatanács összetétele.....	183

9.4	Összefoglalás.....	185
9.5	Irodalom	185
10	Etika az ápoláskutatásban.....	187
10.1	A betegápolás tudománya és az ápoláskutatás.....	187
10.2	Az ápoláskutatás etikai alapjai.....	188
10.3	Saját érdekű és másoknak használó kutatás	193
10.4	A kutatási etika nemzetközi eszköztára.....	197
10.5	Etika és jog a kutatásban.....	200
10.6	Összefoglalás.....	201
10.7	Irodalom	201
11	Emberhez méltón meghalni	203
11.1	Meghalás orvosi ellátás mellett	203
11.2	A haldoklók magányossága	207
11.3	Autonómia életünk végén	208
11.4	Elviselhető és elviselhetetlen szenvedés	213
11.5	Cselekvés és nem cselekvés.....	213
11.6	Összefoglalás.....	216
11.7	Irodalom	216
12	A kezelés megszakítása és a halál felé kísérés.....	219
12.1	A palliatív beteggondozás.....	219
12.2	A halálba segítés fogalma és formái.....	220
12.3	Passzív és indirekt eutanázia.....	224
12.4	Kérésre történő ölés és orvosi segítséggel történő öngyilkosság.....	226
	12.4.1 Eutanázia	226
	12.4.2 Orvosi segítséggel történő öngyilkosság.....	227
12.5	Vezérfonal ember voltunk és az emberiséggel értelmezéséhez az eutanázia kérdésében	231
12.6	Összefoglalás.....	232
12.7	Irodalom	233
13	Intenzív gyógyászat és szervátültetés.....	235
13.1	Az agyhalál	235
13.2	A szervátültetés (transzplantáció) etikája	238
13.3	Törvényes szabályozás	240
13.4	A transzplantációs orvostudomány etikai kérdései.....	250

13.5	A szervek cseréje és elosztása	252
13.6	Összefoglalás	253
13.7	Irodalom.....	254
14	Esetek, példák.....	255
14.1	A feladat kijelölése	255
14.2	Első eset: Intézkedések az élet meghosszabbítására.....	256
14.3	Második eset: szabad-e, kell-e az igazságot eltitkolni?	257
14.4	Harmadik eset: Táplálás elutasítása demenciás beteg esetében.....	259
14.5	Negyedik eset: Táplálás elutasítása egy szklerózis multiplexben szenvedő beteg esetében.....	261
14.6	Ötödik eset: Szklerózis multiplex beteg elhelyezése egy otthonban	262
14.7	Hatodik eset: Megváltozott életkörülmények, riasztó változás.....	264
14.8	Hetedik eset: Inkontinencia	264
14.9	Nyolcadik eset: Fogamzásgátlás kiskorú betegnél a fiatalok pszichiátriai osztályán.....	265
14.10	Összefoglalás	266
14.11	Irodalom.....	267
	Idegen szavak és kifejezések	269
	Összesített irodalom	277
	A szerző	289